

Milada Wurmová

Zápisky F. B. Wurma o některých událostech v Kloboukách u Brna

V Moravském zemském archivu je uložen velmi bohatý archiv rodiny Wurmovy. V něm je kromě jiného zachováno i několik sešitů tzv. „Poznámek k rodinné kronice“ z pera Františka Bořivoje Wurma (1857–1939). F. B. Wurm byl synem klobouckého starosty a zemského poslance Josefa Wurma. Po studiích v Hustopečích, Brně a Praze, stal se úředníkem české pojišťovací banky Slavie a jako takový působil pět let krátce v Praze, na Slovensku v Martině a Budapešti. Po návratu na Moravu pracoval dále ve Slavii v Brně, kde se stal posléze jejím ředitelem. Ke své rodné obci měl stále dobrý vztah a snažil se přispívat k jejímu rozvoji a to zejména na přelomu 19. a 20. století. Psal o jejich problémech do novin a využíval svých styků k urychlení vyřízení žádostí o zřízení měšťanské školy, telefonu atd. To vše si pečlivě zapisoval. Jeho zajímavé zápisky byly pořizovány s nepatrným časovým odstupem a velmi dobře doplňují zprávy o událostech, které jsou jinak všeobecně známé.

František Bořivoj Wurm: Rodinná kronika II

str. 215

Nezapomínal jsem na své rodiště a zvelebení téhož, čemuž svědčí nový článek v Mor. Orlici ze dne 25.12. 1891 č. 296 uveřejněný. Osobně jsem prozatím nemohl mnoho činiti, nepříjízďe ani do Klobouk.

str. 217

Velmi mrzelo mne stále nedostatečné silniční spojení a také pojmenování obce a chtěl jsem se vší silou zasadit, aby, dle mého domnění nesprávné a pro Klobouky nedůstojné pojmenování s přívěskem „u Hustopeče - bei Auspitz“ bylo zrušeno, což se mi po delším psaní a potyčkách s Vladimírem Žandovským i podařilo.

str. 219

Název mnou navrhovaný „Moravské Klobouky“ vzbudil odpor Vladimíra Žandovského, mého bratrance, kterýž v novinách proti tomu se ozval, navrhuje název „Slovácké Klobouky“. Na to jsem odpověděl a článek můj i s druhým článkem mým uveřejněny byly v Mor. Orlici dne 24. dubna 1892, v č. 94.

str. 220

Aby název „Moravské Klobouky“ dříve se ujal, dopsal jsem na všechny kalendáře české, aby v seznamu výročních trhů jméno opravily a u větších částí se také tak stalo. Batovcova mapa zemí českých nese též již název Moravské Klobouky. Čiřatka, jako představený obce byl však proti tomu a tím se také stalo, že poštovní ředitelství zjednálo nové razítko s názvem „Klobouky u Brna“, čímž ač nepřímo, docílil jsem co jsem chtěl, aby totiž označené „Klobouky u Hustopeč“ vymizelo. Název Moravské Klobouky se ostatně často používá.

str. 221–223

V době té (pozn. asi 1892) žádala obec rajhradská v politickém okrese též hustopečském o měšťanskou školu, byla však zemskou školní radou zamítnuta; při tom sezení bylo řečeno, že v tomto okrese politickém nejlépe Klobouky pro měšťanskou školu se hodily.

Dozvěděl se o tom, napsal jsem ihned článek do Mor. Orlice (který se mi pohřichu ztratil) a pak soukromě Čičatkoví, než tento neměl pro věc prázdné porozumění. Ze soukromých zpráv dozvěděl jsem se, že mezi některými občany nastávají pochybnosti o měšťanské škole, ač představenstvo ničeho neučinilo. Napsal jsem tedy nový článek do Mor. Orlice ze dne 14.8. 1892 č. 185. Ač jsem psal na všechny známé, žádal bratra (pozn. Jos. Svat. W.) by věc podporoval, přece se nic nedělo, ba ani v obecním zastupitelství o tom nemluvalo a Čičatka považoval mě za zřeštěného, jako před dvěma roky, kdy jsem po něm žádal, aby zasadil se o zřízení telegrafu. Tehdy se mi vysmál, kdo prý by z Klobouk telegrafoval a o rok později samo občanstvo toho se ujmul a telegraf se zařídil. Čičatka bohužel nerozuměl duchu času a stále myslel, že jak bylo to, může být i napříště a každou novou myšlenku zavrhoval. Na měšťanskou školu došlo dle toho později, prozatím odložena byla moje snaha na dobu příznivější.

str. 232 (psáno 29. 3. 1897)

Též v Národní Jednotě jsem na Klobouky nezapomněl. Maje na paměti bezúspěšné loňské novinářské články mé o zřízení školy měšťanské, hodlal jsem pomocí Národní Jednoty nyní znovu se o to pokusit a získav k tomu klobouckého snaživého advokáta Dr. Fr. Drbala, přiměl jsem výbor Národní jednoty, by pořádal v Kloboukách schůzi, na kteréž by důležitost školy měšťanské se uvedla.

Záměr můj se podařil a dne 8. července 1894 skutečně za účastenství asi půldruhého sta občanů z Klobouk a okolí schůze se konala, kteráž výborný účinek měla neb krátce nato obecní představenstvo i místní školní rada usnesly se na zřízení školy měšťanské. Pohřichu nadučitel Jasný dovedl toho přestrašováním neuvědomělého rolnictva, dále následkem stálých neshod starosty Čičatky s obecním výborem, že zřízení školy stále a stále se odkládalo a dodnes zřízena není. Po podání žádosti ze strany obce přičinil jsem se všemožně, aby jak u zemské školní rady tak i u zemského výboru vše co nejrychleji vyřízeno bylo a také se tak skutečně stalo; žádná snad česká škola měšťanská na Moravě nebyla tak brzy povolena jako škola kloboucká, ač zemský výbor zprvu činil požadavek, by obec připlácela za ni ročně zl. 1000,-, později zl. 500,-, až teprve od veškerého požadavku upustil.

Zprávu o schůzi podal redaktor Merhaut v Mor. Orlici č. 153 ze dne 10. 7. 94, zprávu další pak já v Mor. Orlici č. 155 ze dne 12.7.94. Ve výroční zprávě za rok 1894 podává jednatel Národní Jednoty o škole noticku.

Dle doslechu započne se škola letos přece stavěti a snad úsilím nynějšího starosty Dr. Drbala počátkem roku školního 1897/98 přece škola měšťanská v Kloboukách se otevře. Byl to ale těžký porod! Vždyť dosud ještě proti ní se brojí.

Dodatečná poznámka: Vyučování započato 20.9. 1897 s 54 žáky.

str. 266–267

Poněvadž letos připadla 600ti letá výročnice povýšení Klobouk na městys, dal jsem do všech brněnských časopisů lokálku v tom smyslu, aby Klobouky významnou událost tu zasvětili a pak uveřejnil článek v Lidových Novinách č. 132, ze dne 12. června 1898.

Slavnost měla na popud můj toho dne se v Kloboukách konati, byla však odložena. Na stálé ponoukání mé započali v Kloboukách také stavěti silnici z náměstí kolem pošty, o což velkou zásluhu má starosta Dr. Frant. Drbal, který s velkým nadšením o povznesení Klobouk pracuje a se mnou v té příčině ve stálé korespondenci dlí.

str. 348–349

Ve dnech 20.–27. září 1903 konala se v Kloboukách všeobecná výstava a sice v celé budově školní a na prostranství před ní od lékárny po hořejší most u zámku, kteréžto ovšem bylo zahrazeno. Hlavní brána šla z náměstí. Výstava byla četně obeslána i na poměry kloboucké velice čteně navštěvována. K impulsu výstavního výboru svolal jsem na sobotu 26. 9. 1903 sjezd rodáků, pohřichu však inteligence z Klobouk rodilá se nedostavila, poslavše pouze pozdravné telegramy a došlo pouze z Vídně více řemeslníků

– asi celkem nás bylo 25 – jenže k hromadnému vystoupení pro nastálý liják nedošlo. Trochu pobavili jsme se večer u Štefana. Výstava byla zdařilá, kež by jen dobré ovoce přinesla celému kraji! Hlavním pořadatelem byl p. Dr. Drbal a kaplan Běhal (rodem z Brna).

František Bořivoj Wurm: Rodinná kronika III

str. 518–523 (psáno 22. 11. 1912)

Dne 19. listopadu 1912 otevřel se státní telefon v Kloboukách u Brna se 16 stanicemi. Poněvadž jest to vlastně moje dílo, chci pro budoucnost celou historii zde uvést. Na popud Dr. Drbala poslaly Klobouky současně s Hustopeč v r. 1907 žádost, opatřenou 14 podpisy přihlásivších se abonentů k poštovnímu ředitelství o zařízení telefonu. V Hustopeči se nato telefon zřídil, tuším v r. 1909, v Kloboukách nikoliv. Já o tomto původním podání nevěděl a v únoru v roce 1909 však v dopisech na dr. Drbala sám jsem se o tom zmínil, načež on poukázal sice na podanou žádost, mínil však (dopis z 9.2.1909), že třeba napřed dostati tam hospodářsko - vinařskou školu a pak teprve bude možno starati se o telefon. Já byl jiného mínění a sotva jsem zvěděl, že žádost před dvěma roky byla podána, ale nevyřízena a také neurgována, došel jsem k radovi (tehdy inspektor) Hlávkovi, mně známému a ten slíbil, že věc vezme do ruky, aby dostalo se do proudu a také poukázal stavební úřad, aby plány a rozpočty tento vypracoval. To se všechno stalo a po výzvě, aby Klobouky vyřízení žádosti urgovaly, učinily tak skutečně a do Klobouk pak na další mě naléhání dojel stavební vrchní inspektor Kozak (?), aby o bližším se přesvědčil. Poštmistřova, neteř Tereza Bazalová, však tvrdila mu, že v Kloboukách není na to půdy, že tam nikdo nebude telefonovat a když po podepsaných hlásicích se abonentech žádal závaznou přihlášku, tedy podepsali se všeho všude 4 z prvotních 14 a to dva jen na společný telefon. Tehdy hlásil se také Čejč o telefon s připojením do Klobouk a když pak úředník telefonní tam zajel, oznámil čejčkému Vránovi, že s klobouckého telefonu sešlo, an by se při tak nepatrném množství abonentů nevyplácel. Žádost při tak nepříznivém výsledku položila se stranou „až na lepší doby“ a já rozmrzen jsem nic nepodnikal. Později tázal se mně dr. Drbal po osudu oné žádosti, načež jsem mu vše vysvětlil a potom přece na poště stále a stále urgoval, poslanec P. Šillingeru ústně i písemně žádal o intervenci, tak že konečně pošt. ředitelství zaslalo obci kloboucké přípis ze dne 19.5. 1910 č. 28219/VIII, by se vyjádřila, zda-li chce zapraviti 3 %-ní náklady stavební z obnosu K 1740,-. To byl ovšem silný tabák, an obnos převyšil očekávání. Sbíralo se mezi zámožnějšími, obec dala, spořitelna dala atd. až konečně po mnohých nesnázích oznámila v červenci 1910 obec, že příspěvek je zaručen a že bude splacen. Koncem roku 1910 a na stále mé naléhání u pošt. ředitelství skutečně šlo podání kloboucké na ministerstvo a psal jsem zároveň P. Šillingerovi, poslanci, aby to vše popoháněl. Ministerstvo však po nějakém čase podání vrátilo s odůvodněním, že není na to peněz, aby podání bylo učiněno v roce 1911 znovu. Tím zůstala věc zase ležeti. V létě roku 1911 činili poslanci různých stran a různých zemí na říšské radě nátlak na ministerstvo na vybudování telefonu ve všech zemích a ministerstvo vyžádalo si za účelem tím úvěr 20 mil. korun, z čehož na Moravu mělo připadnout asi 1 1/2 milionu. Poštovní ředitelství dalo pak zase na naléhání mé do stavebního programu pro rok 1912 telefonní trať i do Klobouk a tato trať byla pojata i do pamětního spisu Obchodní a živnostenské komory v Brně, na ministerstvo v lednu 1912 poslaného. Krátce na to byla svolána do obchodní komory schůze interessentů telefonu, kdež já jménem Klobouk jsem mluvil a za provedení se přimlouval. Program stavební všech tratí moravských pro 1912 byl ministerstvem zásadně schválen a domníval jsem se, že tím věc jest již odbyta. Ale chyba lávky. Některé chytré hlavy u pošt. ředitelství napadlo, že trať z Hustopeč na Poleradice do Klobouk jest příliš dlouhá a tudíž drahá a poněvadž se doslechla, že z Hustopeč staví se nová silnice na Kurdějov do Mikulčic a má odtud jíti odbočka do Divák, tedy navrhla, by se kloboucká linka zatím nestavěla a odročilo se vše až po vystavení nové silnice, která, aspoň do Mikulčic - dle sdělení hejtmanství - má v roce 1913 hotova býti, kdy

skutečně a kdy odbočka do Divák, ví sám Pán Bůh. Hartusil jsem znovu, psal do Klobouk by naléhavě urgovali stavbu a poněvadž Polehradice leží na původní trati, by i ony zažádaly o telefon, aby takto aspoň maskovala se potřeba tudý trať véstí a tím by se neodročovala stavba. Zatím ale také v roku 1910 zdrazil se materiál a tu přistoupilo v červenci 1912 ředitelství na obec klobouckou, aby kromě zaplacených již K 1740,- doplatila ještě K 239,-, celkem tedy K 1979,-. To byla zase rána pro Klobouky, an nikdo již nechtěl nic dávatí, až konečně obec to složila a tak bylo všem požadavkům a formalitám vyhověno, P. rada Hlávka mi slíbil, že během srpna bude vše postaveno, takže nejdéle počátkem září, možno že ještě v srpnu, bude se moci mluvit. Započatými však jinde pracemi a neustálým deštivým počasím zdržení, započalo se pracovatí teprve v druhé polovici září 1912. Když již sloupy byly postaveny, tu najednou dozvěděl se baron Lewetzow v Divákách, který má vlastní linku vedenou do Hustopeče - že dostane slabší drát a že dosavadní silnější bude upotřeben pro trať klobouckou. Z toho povstal velký rámus, ihned běžel na poštovního ředitele a ten chtěl celou stavbu zarazit, dokud ministerstvo nerozhodne, a to by bylo patrně požadovalo zase příplatek na silnější drát. Dozvědév se o tom, vyhledal jsem hned p. radu Hlávku a ten mi slíbil, že se stavba nezarází a s Lewetzowem že se vyrovná s poukazem na to, že nezapltil příplatek K 1500,- a že má blíže do Klobouk a má tudíž se mu počítati i poplatek z Klobouk do Hustopeče. Konec konců dali mu přece silnější drát, avšak stavba pokračovala a konečně dne 19. listopadu 1912 byla veřejnému užívání odevzdána. V ten den v 10 hod. dopoledně ozve se pojednou telefonní zvonek u mne v kanceláři - nebylo mi známo, že se ten den otevře - a na mé haló hlásí se dr. Drbal z Klobouk a děkuje mi za veškerou námahu pro telefon učiněnou, za ním mluvil p. starosta kloboucký Tichý podobně a po třetí obecní tajemník p. Ondra. Tak Klobouky zase učinily krok kupředu.

Poznámka:

Bližší informace o životě F. B. Wurma a celé rodiny Wurmové - viz Wurmová, M.: Rodina Wurmova. Klobouky u Brna, Bmo 1998, s. 238 -241.

Příspěvky Františka Bořivoje Wurma, týkající se Klobouk u Brna

Z Klobouk brněnských. Mor. Orlice č. 296, 25.12.1891. Všeobecně o situaci v Kloboukách, jejich potřebách atd.

Do Klobouk u Brna. Mor. Orlice č. 24 (42), 22.2. 1982. O silničním a poštovním spojení, o názvu obce.

Z Moravských Klobouk. Mor. Listy č. 16, 24.2. 1892. O názvu obce.

Z Dambořic. Mor. Orlice č. 89, 17.4. 1892. O silničním spojení.

Z Moravských Klobouk. Mor. Orlice č. 94, 24. 4. 1892. O názvu obce.

Z Mor. Klobouk. Mor. Orlice č. 94, 24. 4. 1892. O nutnosti zlepšit činnost Hospodářského spolku, o silničním spojení.

Z Moravských Klobouk. Mor. Noviny č. 92, 22. 4. 1892. Silnice

Z Mor. Klobouk. Mor. Orlice č. 134, 12. 6. 1892. Poštovní spojení, chodníky v obci.

Z Mor. Klobouk. Mor. Orlice č. 185, 14. 8. 1892. O potřebě měšťanské školy

Měšťanská škola v Kloboukách. Mor. Orlice č. 155, 12. 7. 1894. O veřejné schůzi Nár. Jednoty pro jihozáp. Moravu a důležitosti měšťanské školy.

Z Klobouk u Brna. Časové připomenutí. Lidové Noviny č. 132, 12. 6. 1898. Výročí povýšení Klobouk na městys.

Do Klobouk u Brna. Lidové Noviny 7. 5. 1899. O stavbě dráhy.

Do Klobouk u Brna. Mor. Orlice č. 107, 11. 5. 1899. O stavbě dráhy

Po ukončení výstavy kloboucké. Mor. Orlice č. 239, 18. 10. 1903

O práci pro lid. Mor. Orlice č. 15, 3. 7. 1904. Odpověď na články klobouckého učitele E. Havelky, uveřejněné v Času.

Kromě toho dal F. B. Wurm do všech brněnských novin pozvání na národopisnou výstavu v Kloboukách 14. a 15. 8. 1892.